

WYNIKI ANKIET PRZEPROWADZONYCH PODCZAS

1. KONGRESU EDUKACJI ARCHITEKTONICZNEJ

W TUCZNIE

Edukacja Architektoniczna w Polsce

NARODOWY INSTYTUT
ARCHITEKTURY
I URBANISTYKI

Edukacja architektoniczna w Polsce

WYNIKI ANKIET PRZEPROWADZONYCH PODCZAS 1 KONGRESU EDUKACJI ARCHITEKTONICZNEJ W TUCZNIE

Zamawiający:

Narodowy Instytut Architektury i Urbanistyki

Ul. Foksal 4, 00-366 Warszawa

Wykonawca:

ASM - Centrum Badań i Analiz Rynku Sp. z o.o.

99-301 Kutno, ul. Grunwaldzka 5,

www.asm-poland.com.pl

tel.: + 48 24 355 77 00, fax: +48 24 355 77 01/03

e-mail: sekretariat@asm-poland.com.pl

Spis treści

I.	WPROWADZENIE	3
1.1	ZASTOSOWANA METODYKA	3
1.2	STRUKTURA PRÓBY BADAWCZEJ.....	4
II.	PROGRAM EDUKACJI ARCHITEKTONICZNEJ I URBANISTYCZNEJ – PRACODAWCY RESPONDENTÓW	6
III.	PROGRAM EDUKACJI ARCHITEKTONICZNEJ – DZIAŁANIA PROWADZONE PRZEZ RESPONDENTÓW	9
IV.	ROZKŁAD REALIZACJI PROJEKTÓW W KRAJU.....	12
V.	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROJEKTÓW/DZIAŁAŃ/ZADAŃ	13
VI.	BARIERY WYSTĘPUJĄCE W DZIAŁANIACH ZWIĄZANYCH Z EDUKACJĄ ARCHITEKTONICZNO- URBANISTYCZNĄ.....	17
6.1	BRAK ŚRODKÓW FINANSOWYCH	18
6.2	NISKIE ZAINTERESOWANIE TEMATYKĄ	19
6.3	BRAK PODEJMOWANIA TEMATYKI PRZEZ SZKOŁĘ	19
6.4	PROBLEM Z MIEJSCEM SPOTKAŃ	19
6.5	PROBLEM Z USTALENIEM DOBREGO TERMINU SPOTKAŃ.....	20
6.6	INNE PROBLEMY JAKIE	20
VII.	OCENA POZIOMU KSZTAŁCENIA W ZAKRESIE EDUKACJI ARCHITEKTONICZNO-URBANISTYCZNEJ.....	22
7.1	POZIOM KSZTAŁCENIA W GRUPACH POD WZGLĘDEM STRUKTURY WIEKOWEJ	22
7.2	SPOSOBY ROZWIJANIA KOMPETENCJI ZAWODOWYCH UCZESTNIKÓW BADANIA	26
VIII.	PODSUMOWANIE	28

I. Wprowadzenie

Przedmiotowe badanie zostało zrealizowane podczas I Kongresu Edukacji Architektonicznej w dn. 10 - 13.10.2018 r. Jego celem było określenie poziomu jakości kształcenia z zakresu edukacji architektonicznej i urbanistycznej w Polsce na podstawie istniejących programów i działań, poznanie trudności z jakimi mierzą się osoby prowadzące takie działania, sprawdzenie rozkładu realizacji projektów w kraju (gdzie jest najwięcej realizowanych projektów, a gdzie najmniej) oraz charakter prowadzenia tych działań (edukacyjne czy popularyzatorskie).

Mając na uwadze powyższe, w ramach przeprowadzonego badania poddano analizie kwestie, które mogą być źródłem wiedzy na temat jakości kształcenia oraz barier stanowiących przeszkodę w zdobywaniu wiedzy. Poddano zatem pod ocenę programy edukacji architektonicznej realizowane przez pracodawców zatrudniających respondentów oraz programy, które respondenci sami realizowali bądź realizują.

1.1 Zastosowana metodyka

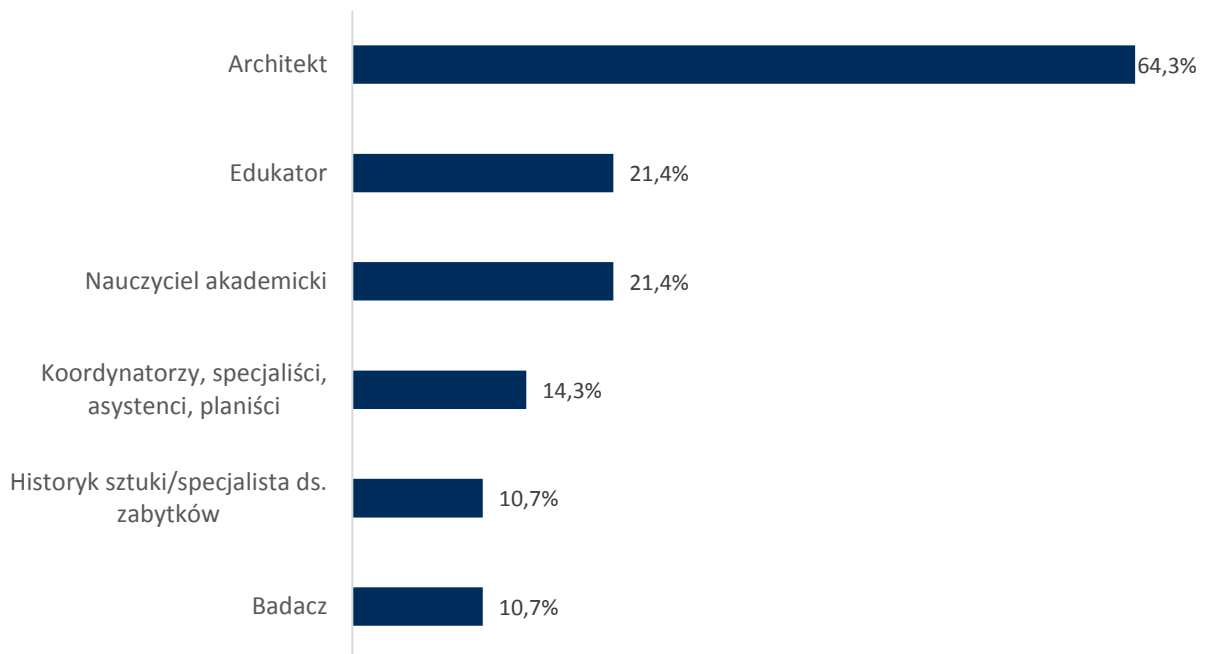
Badanie zostało zrealizowane przy zastosowaniu ilościowej techniki zbierania danych. W tym przypadku była to ankieta audytoryjna, która przeznaczona jest do samodzielnego wypełnienia przez grupę osób zgromadzonych w jednym miejscu: w sali szkolnej, auli wykładowej, pomieszczeniu firmowym itp. Kwestionariusze ankiety po wypełnieniu są zbierane przez osobę koordynującą przebieg badania. Osoba ta może również udzielać jego uczestnikom dodatkowych wyjaśnień związanych z prawidłowym sposobem wypełniania ankiet.

Ankieta przedmiotowego badania dotyczyła edukacji architektonicznej i urbanistycznej. Została przeprowadzona wśród wszystkich grup wiekowych na terenie całego kraju. Celem usprawnienia procesu realizacji badania ankietę przeprowadzono podczas I Kongresu Edukacji Architektonicznej, w którym wzięły udział osoby zajmujące się edukacją architektoniczną i urbanistyczną.

1.2 Struktura próby badawczej

W efekcie realizacji badania zebrano 28 wypełnionych kwestionariuszy ankiety audytoryjnej. Patrząc na strukturę przedmiotowego badania, ankietę wypełniły osoby, które zajmowały się edukacją architektoniczną i urbanistyczną. Największa grupa respondentów określiła swój zawód mianem architekta (64,3%). Dane dotyczące zawodowej struktury respondentów pod względem wykonywanego zawodu znajdują się na poniższym wykresie (Wykres 1). Z całą pewnością można stwierdzić, iż reprezentacja zawodów przedmiotowego badania spełniła założenia badania dotyczące posiadanej wiedzy.

Wykres 1. Struktura respondentów według wykonywanego zawodu¹

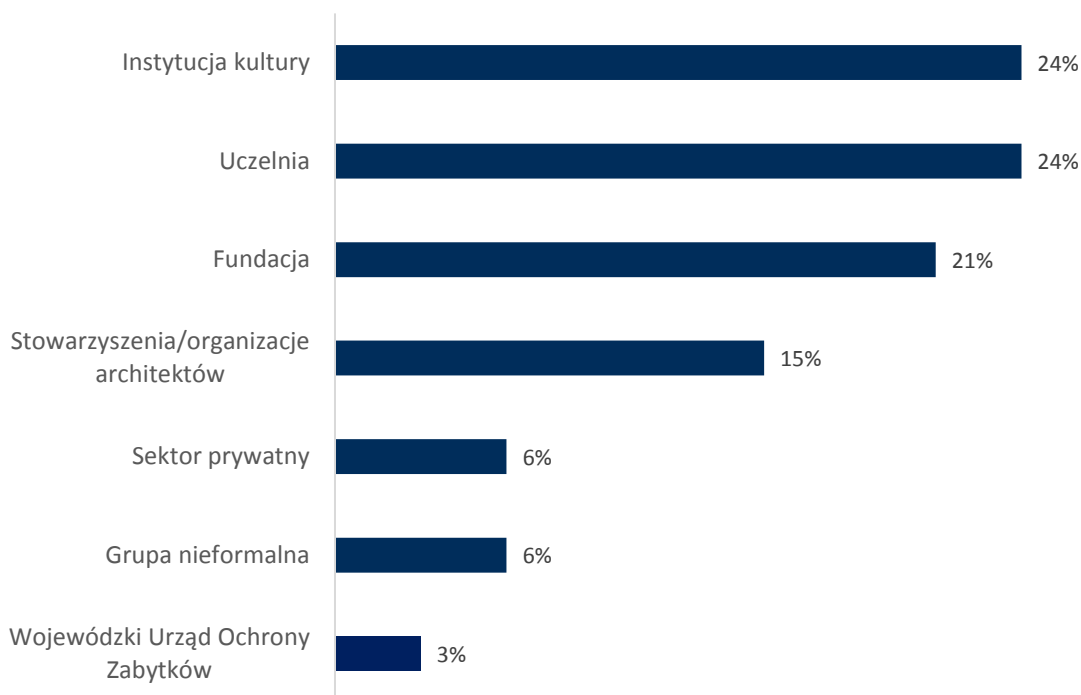

Źródło: Ankieta audytoryjna z osobami zajmującymi się edukacją architektoniczno-urbanistyczną (N=28)

Kongres Edukacji Architektonicznej był wydarzeniem podczas którego zebrali się ludzie reprezentujący różne jednostki. Zakładano, iż reprezentacja przedmiotowego badania będzie zróżnicowana pod tym względem. Okazało się, iż respondenci, odpowiadając na pytanie o zatrudniającą ich instytucję, najczęściej wskazywali instytucje kultury (24%), uczelnie (24%) oraz fundacje (21%). Pod względem płci (Wykres 3) zdecydowanie przeważały kobiety (71%), zaś pod względem wieku – osoby między 25 a 44 rokiem życia (75%).

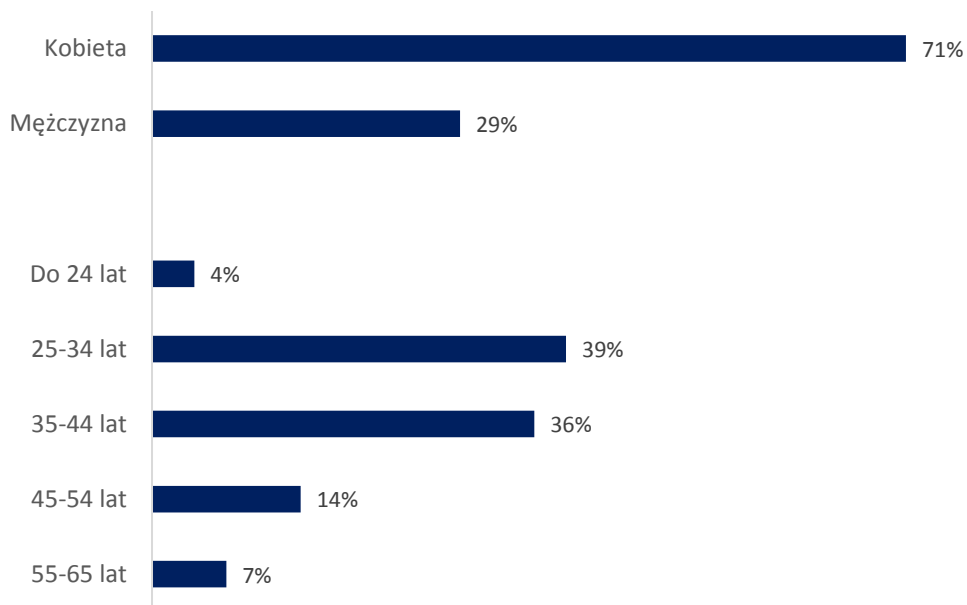
¹ Rozkład odpowiedzi nie sumuje się do 100% ze względu na udzielenie przez respondenta więcej niż jednej odpowiedzi (N=28)

Wykres 2. Struktura respondentów według reprezentowanych instytucji

Źródło: Ankieta audytoryjna z osobami zajmującymi się edukacją architektoniczno-urbanistyczną (N=28)²

Wykres 3. Struktura respondentów pod względem wieku oraz płci

Źródło: Ankieta audytoryjna z osobami zajmującymi się edukacją architektoniczno-urbanistyczną (N=28)

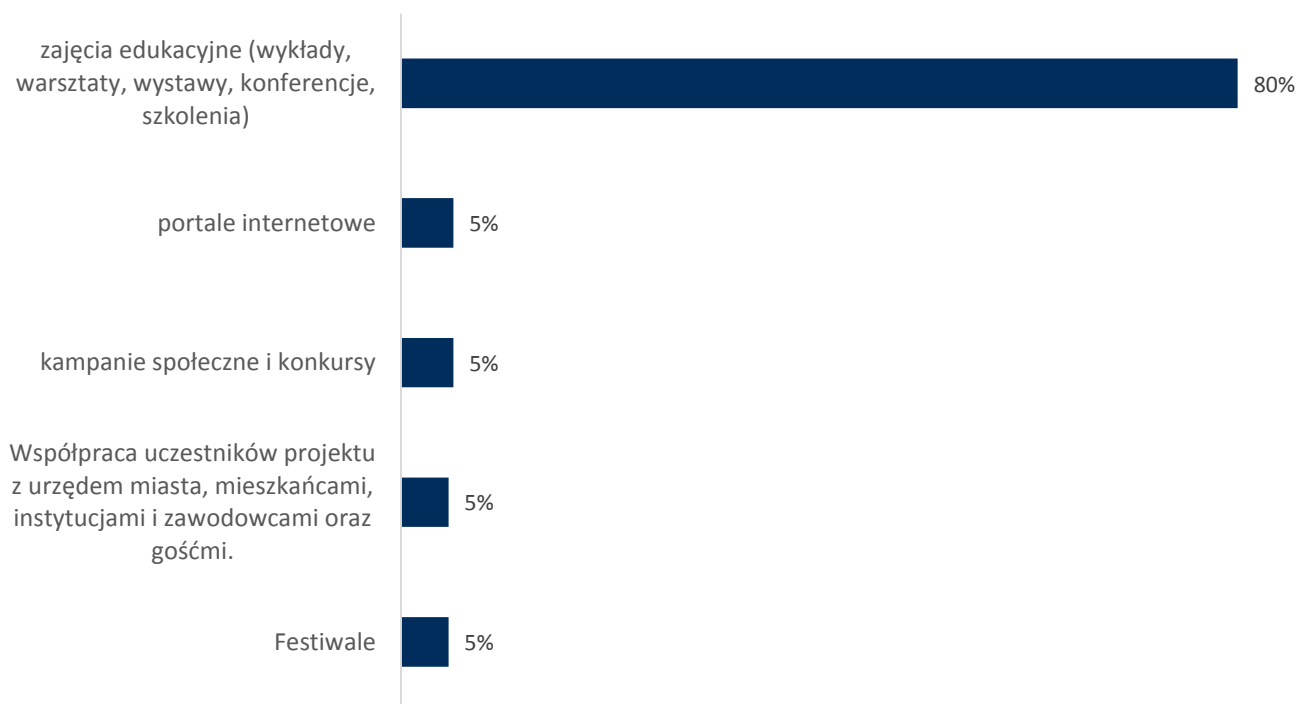
² Rozkład odpowiedzi nie sumuje się do 100% ze względu na udzielenie przez respondenta więcej niż jednej odpowiedzi (N=28)

II. Program edukacji architektonicznej i urbanistycznej – pracodawcy respondentów

Programy edukacji architektonicznej i urbanistycznej organizuje się celem popularyzacji dziedziny wśród różnych grup wiekowych. Edukację przedmiotowego badania rozpoczyna się już na etapie przedszkolnym wśród najmłodszych, którzy wprowadzani są w temat dzięki pobudzeniu zainteresowania o otaczającym krajobrazie i przestrzeni. Kolejnym krokiem jest etap uczęszczania do szkoły, który jednak wymaga odpowiedniego przygotowania nauczycieli. Obecnie, poza zajęciami plastycznymi, rzadko pojawiają się zajęcia dotyczące stricte architektury czy urbanistyki. Jednak architekci, widząc potrzebę kształcenia młodzieży w przedmiotowym zakresie, coraz częściej inicjują różne działania. Doskonałym przykładem na propagowanie wiedzy może być projekt *Nauka w Przestrzeni* realizowany przez Politechnikę Poznańską.³ W efekcie przedmiotowego badania okazało się, iż jednostki, w których są zatrudnieni respondenci, w większości posiadają program edukacji architektonicznej i urbanistycznej (75%). Wszelkie działania obejmujące ten program przyjmują głównie charakter zajęć edukacyjnych w postaci wykładów, warsztatów, wystaw i konferencji (80%) (Wykres 4). Pozostałe formy były wskazywane zdecydowanie rzadziej.

³ http://zawod-architekt.pl/artykuly/za44_educacja.html

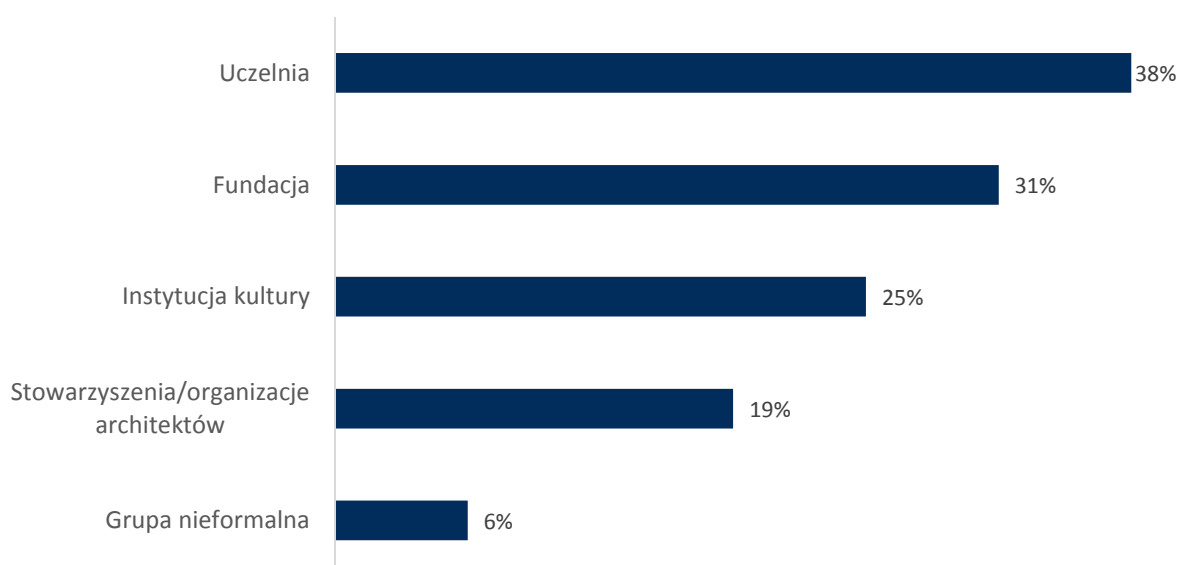
Wykres 4. Forma działań obejmujących program u pracodawców respondentów

Źródło: Ankieta audytoryjna z osobami zajmującymi się edukacją architektoniczno-urbanistyczną (N=28)

Zajęcia edukacyjne w postaci wykładów, warsztatów, szkoleń, konferencji czy szkoleń realizowane są przez większość instytucji których przedstawiciele zostali objęci badaniem, w największym stopniu jednak przez uczelnie (58%) oraz fundacje (31%).

Wykres 5. Realizacja działań edukacyjnych według reprezentacji instytucji

Źródło: Ankieta audytoryjna z osobami zajmującymi się edukacją architektoniczno-urbanistyczną (N=28)

Wszelkie działania edukacyjne realizowane przez jednostki zatrudniające respondentów mają złożony charakter i dedykowane są różnym grupom wiekowym. Z kolei problematyka oprócz samego charakteru architektury dotyczy również bardziej szczegółowych aspektów, jak chociażby problemów miast, architektury miast, architektury zabytkowej, praktycznych działań architekta. Badani dość szczegółowo opisują działania przyjmujące formę edukacji, należą do nich m.in. gry edukacyjne, happeningi, warsztaty przyjmujące formę artystyczną, czy programy kształcenia w zakresie kierunku architektury lub gospodarki przestrzennej.

Respondenci podzielili się również informacją na temat nazw zadań i projektów, które realizuje reprezentowana przez nich jednostka. Analizując zajęcia edukacyjne, których odsetek odpowiedzi stanowi zdecydowaną większość, wymieniano następujące działania/nazwy zajęć realizowanych podczas trwania projektów:

- *Dialog z otoczeniem*
- *Sztuka kształtowania przestrzeni w bibliotece*
- *Mistrzowie architektury*
- *Playce architecture&children*
- *Warszawa w budowie*
- *Szkoła letnia architektury*
- *Akademia Młodych Architektów*
- *Kształtowanie Przestrzeni*
- *Poznaję moje miasto*
- *Architektura w pudełku!*
- *Edukator architektoniczny*
- *Zakręcenie w przestrzeni*
- *Przygarnij przestrzeń*
- *Projekt Architektura*

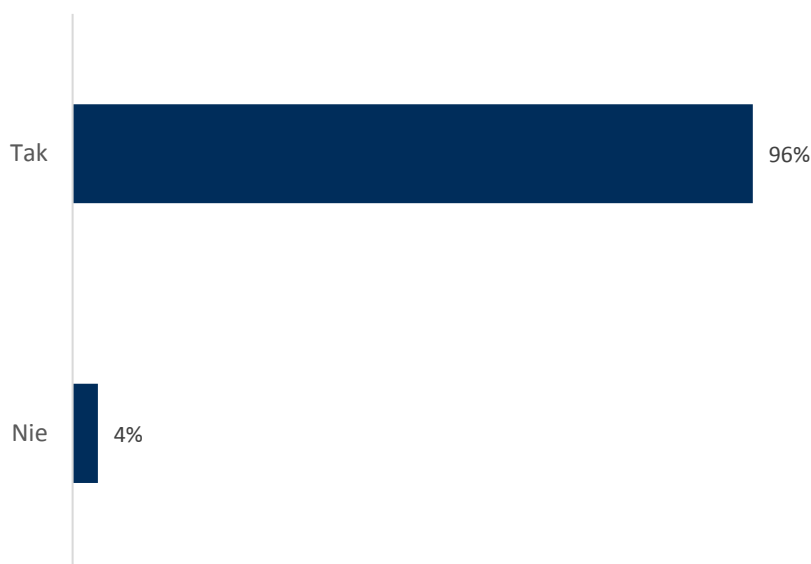
Jeśli natomiast weźmiemy pod uwagę pozostałe działania, m.in. portale internetowe, kampanie, konkursy i inne, wśród wymienianych pojawia się: *zabytkomania*, *e-zabytek*, *krajobraz mojego miasta*, opieka i upowszechnianie domu Hansenów w Szuminie.

Każdy z badanych bez problemu wskazywał nazwy działań czy zadań realizowanych w ramach projektów architektoniczno - urbanistycznych. Na podstawie nazw projektów można przypuszczać, iż większość z nich była organizowana dla dzieci.

III. Program edukacji architektonicznej – działania prowadzone przez respondentów

Kongres Edukacji Architektonicznej był wydarzeniem, podczas którego spotkały się osoby zajmujące się szerzeniem i popularyzowaniem wiedzy architektonicznej i urbanistycznej. Nie dziwi zatem wysoki stopień deklaracji prowadzenia zajęć dla dzieci i młodzieży dot. edukacji architektonicznej i urbanistycznej, zaledwie jedna osoba (przedstawiciel instytucji kultury) nie deklarowała prowadzenia takich zajęć.

Wykres 6. Czy w ostatnich latach prowadził/a Pan/i projekty/zajęcia dla dzieci i młodzieży dot. edukacji architektonicznej i urbanistycznej?

Źródło: Ankieta audytoryjna z osobami zajmującymi się edukacją architektoniczno-urbanistyczną (N=28)

Doświadczenie w edukacji na temat przedmiotowego badania widoczne jest również w przypadku deklaracji poszczególnej ilości ich prowadzenia, bowiem aż 93% respondentów deklaruje prowadzenie 3 i więcej zajęć w ramach danego projektu. Nie można niestety określić czasu trwania i ilości realizowanych działań, ponieważ w większości przypadków czas trwania i ilość zajęć uzależniona jest od zamówień, ustaleń w dokumentacji z danym podmiotem zlecającym. Jednak z reguły większość badanych wskazuje na cykliczność i regularność trwania. Zajęć nie można uznać za jednostkowe wydarzenia, a raczej za działania, które trwają cały rok.

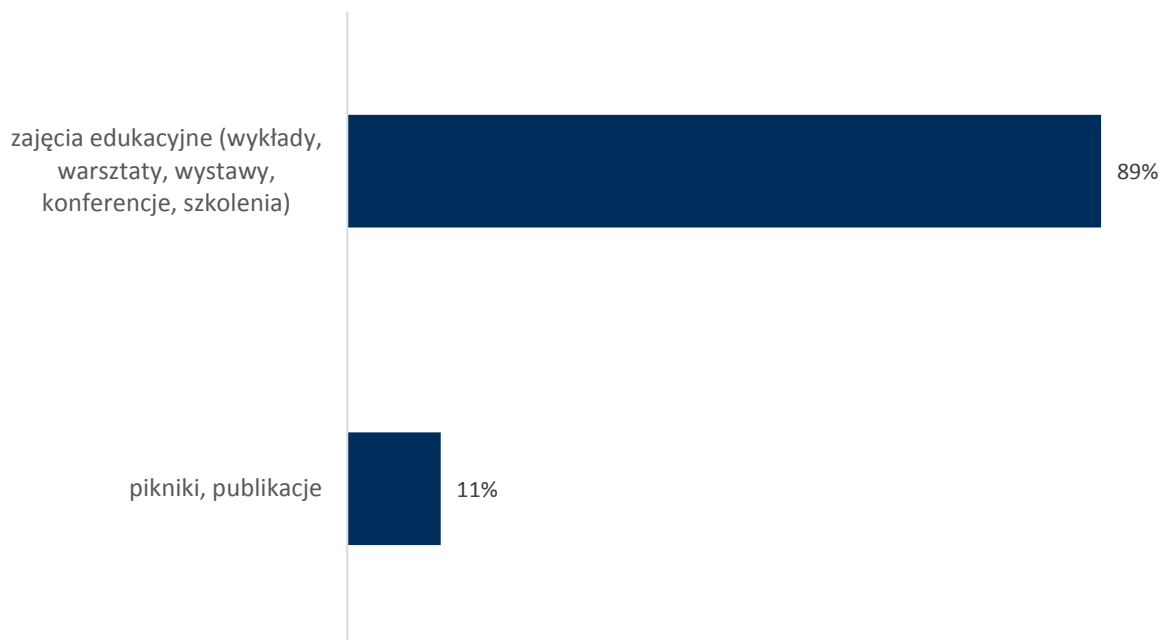
„(...)cykle zajęć na zamówienie instytucji”

„(...)każdorazowo proces uzgadniania dokumentacji”

„(...)regularne warsztaty weekendowe, sobota, niedziela”

Przeanalizowanie formy realizowanych działań w przypadku prowadzenia zajęć przez badane osoby prowadzi do wniosku, że sytuacja jest podobna jak w przypadku form działań realizowanych przez instytucje, którą reprezentują respondenci, bowiem aż 89% przypada na zajęcia edukacyjne w formie wykładów, warsztatów, wystaw, czy konferencji. Pozostałe odpowiedzi dotyczą wskazań publikacji oraz pikników jako zadań składowych projektów.

Wykres 7. Forma działań prowadzonych zajęć

Źródło: Ankieta audytoryjna z osobami zajmującymi się edukacją architektoniczno-urbanistyczną (N=28)

Analizując charakter poszczególnych działań edukacyjnych można dostrzec, że obfitują one w bogate pod względem oferty program wydarzeń, dostosowany dla poszczególnych grup docelowych, m.in. dla rodzin, szkół. Większość respondentów również wskazywała na ustrukturyzowanie części warsztatowej pod względem części teoretycznej, praktycznej i prezentacyjnej trwającej średnio około 2 godzin (1 cykl).

Wśród najciekawszych działań edukacyjnych respondenci ukazują wszelkiego rodzaju warsztaty projektowe, związane m.in. z tworzeniem makiet dla planów miast oraz budowę

modeli w skali dzieci. Testy w małej skali mają na celu poznanie przez dzieci kontrastów. Za ciekawą formę zajęć ze względu na tematykę można uznać prezentacje zawodu/roli architekta ukazywane na prelekcjach w szkołach. Z kolei pikniki z reguły składają się z różnego rodzaju spotkań oferujących spacer, debaty, projekcje filmów.

Badani nie wskazują praktycznie żadnych konkretnych nazw działań i badań w ramach prowadzonych zajęć. Większość przez nich realizowanych dla różnych grup wiekowych i na różną skalę została przedstawiona podczas I Kongresu Edukacji Architektonicznej, więc szczegółowy wykaz można zapewne znaleźć w materiałach i zasobach archiwalnych⁴. Poszczególne nazwy jednak podczas trwania badania padły i można je wyodrębnić, są to m.in.:

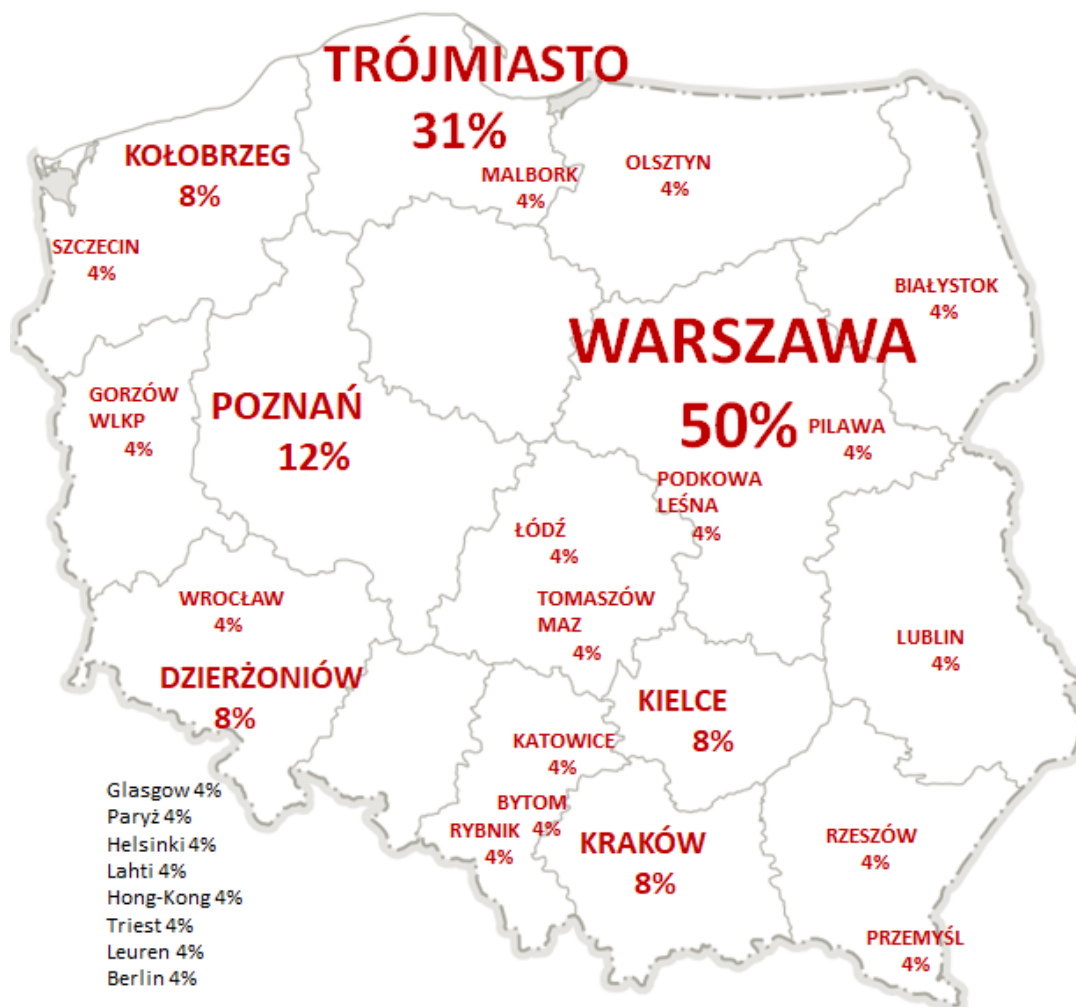
- *Akademia architekta*
- *Oskar i Zofia Hansenowie*
- *Przygarnij Przestrzeń*
- *Architektour*
- *Poznaję moje miasto*
- *Kształtowanie przestrzeni*
- *Zakręcenie w przestrzeni*

⁴ <https://niaiu.pl/kongres/>

IV. Rozkład realizacji projektów w kraju

Z uwagi na charakter wydarzenia, uczestnikami Kongresu były osoby z całej Polski. Badanych zapytano o obszar prowadzenia działań dotyczących edukacji architektonicznej i urbanistycznej. W efekcie okazało się, że zadania realizowane są niemalże w całej Polsce. Jedynie w kujawsko-pomorskim i opolskim nie odnotowano ani jednego realizowanego działania. Z kolei najwięcej zajęć edukacyjnych odbywa się w Warszawie (50% wskazań respondentów) oraz Trójmieście (31%). Szczegółowa struktura wskazań respondentów ukazana jest na poniższej infografice (Rysunek 1). Na uwagę również zasługuje fakt realizacji zajęć poza granicami naszego kraju. Uczestnicy Kongresu działają bowiem w Glasgow, Paryżu, Helsinkach, Lahti, Hong-Kongu, Trieście, Leuren i w Berlinie.

Rysunek 1. Miejsca prowadzenia projektów/działań/zajęć dotyczących edukacji architektonicznej i urbanistycznej

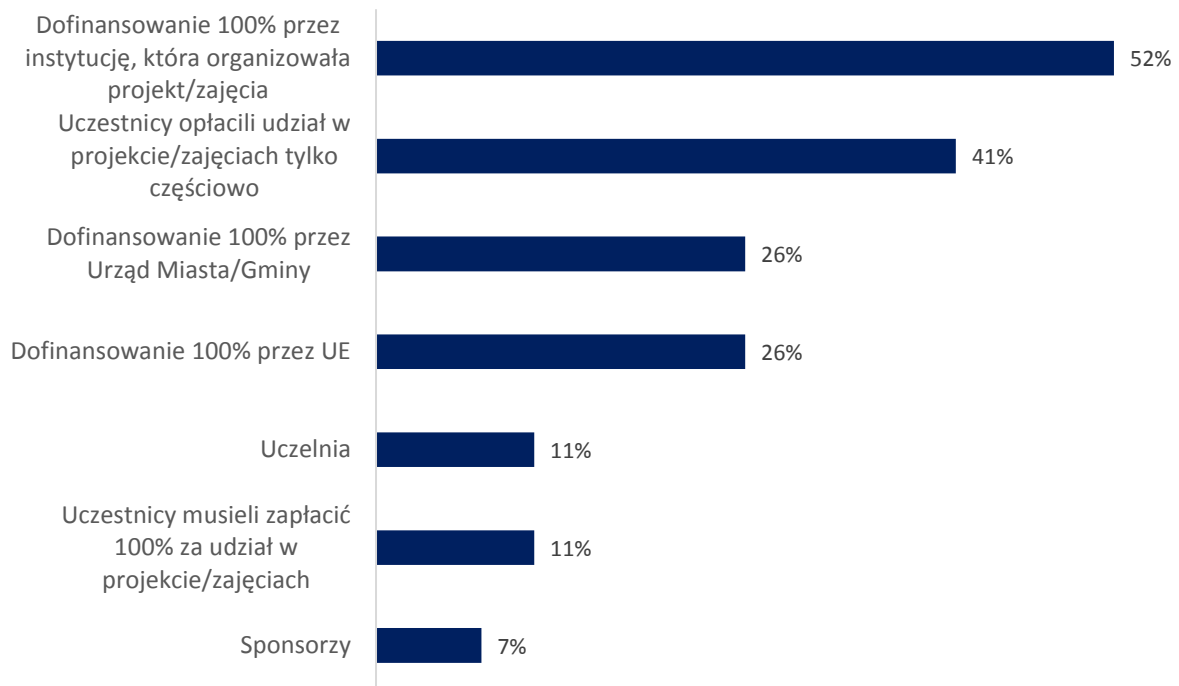

V. Źródła finansowania projektów/działań/zadań

Analizując projekt pod względem całościowym należy zaznaczyć, że każdy z nich rozpoczyna się pewnym zamierzeniem, wytycznymi, które poprzedzone są konsultacjami z inwestorem/projektantem danego programu. Ten etap jest niezwykle istotny, bowiem zdaniem badanych kształtuje jakość architektury. Na tym etapie uzgadniana jest dokumentacja projektowa, która nazywana jest przez jednego z badanych „procesem edukacji architektonicznej w praktyce” i „procesem weryfikacji świadomości edukacji architektonicznej zarówno Projektantów jak i Inwestorów”. W efekcie prowadzonego badania potwierdzony został fakt, iż proces kształtowania dobrej architektury jest trudny i czasem niemożliwy do zrealizowania pod względem założeń, ponieważ zdaniem badanych „(...)Prosty/Przeciętny Inwestor nie ma odpowiedniego przygotowania architektonicznego a jednak decyduje o swojej własności”. Co więcej, komplikacja na etapie uzgadniania dokumentacji nie jest jedyną barierą, która na co dzień przysparza osobom zaangażowanym w realizację projektów edukacyjnych wielu problemów i nieścisłości.

Założenia projektowe często weryfikowane są podczas przeznaczania budżetu na dany projekt. Wiele projektów nie doszło do skutku lub nie zostało zorganizowanych z pierwotnym założeniem. W większości przypadków problem tkwił w finansach, które nie okazywały się wystarczające. Przedmiotowe badanie wykazało, iż z reguły finansowanie pochodzi z kilku źródeł, a za potwierdzenie tych słów należy uznać zaznaczanie więcej niż jednej odpowiedzi przez respondentów mimo prośby o wskazanie tylko tej jednej. Na podstawie uzyskanych odpowiedzi można stwierdzić, iż z reguły projekty, działania czy zadania w ramach edukacji urbanistyczno - architektonicznej były finansowane całkowicie lub częściowo, a uczestnicy niezwykle rzadko musieli pokryć cały koszt udziału w działaniu (11%). W większości przypadków organizacja działań w ramach edukacji była dofinansowywana przez instytucję organizującą (52%). Szczegółowy rozkład odpowiedzi znajduje się na poniższym wykresie (Wykres 9), a z kolei niewiele mniej wskazuje na opłaty częściowe uczestników danego przedsięwzięcia.

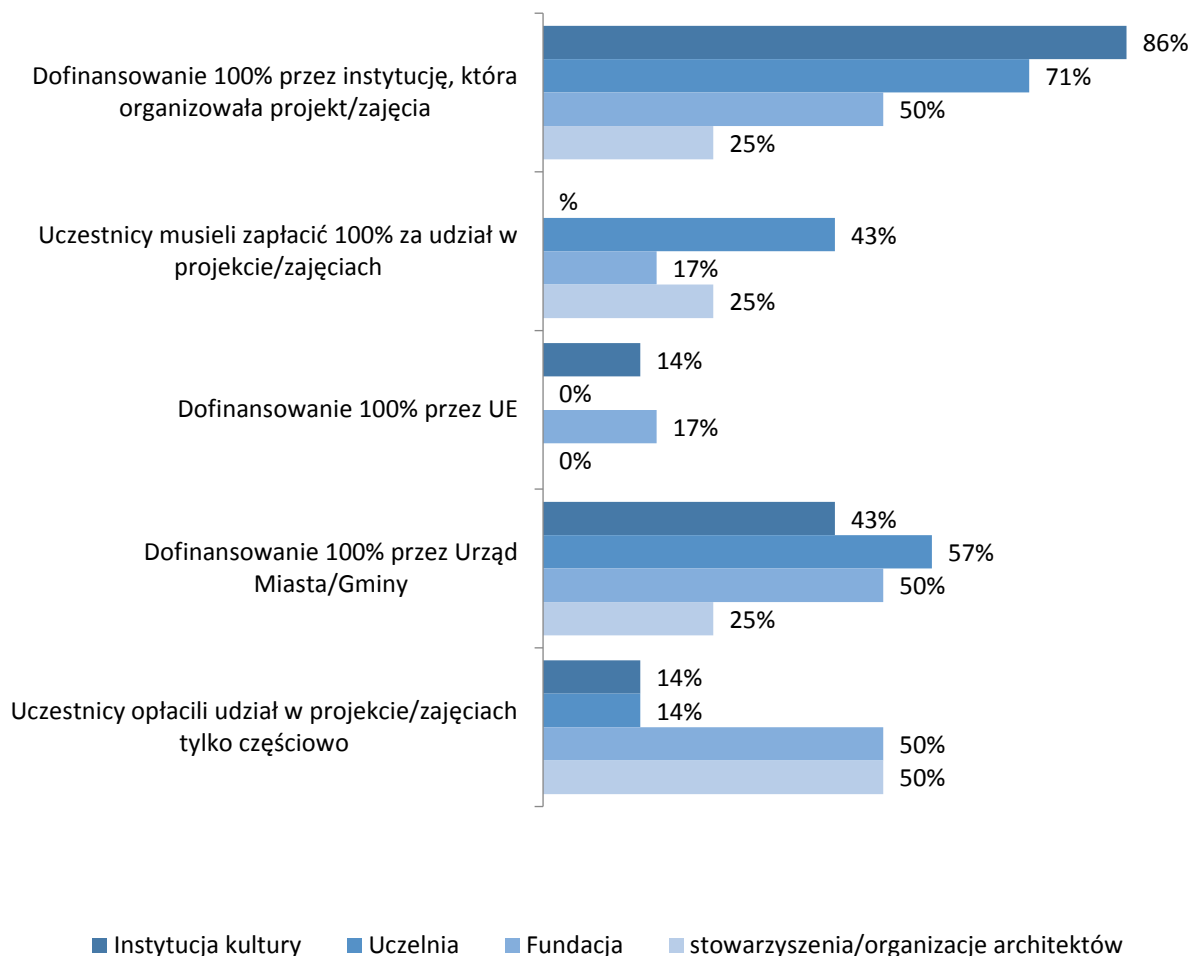
Wykres 8. Źródła finansowania projektów/działań/zadań

Źródło: Ankieta audytoryjna z osobami zajmującymi się edukacją architektoniczno-urbanistyczną (N-28)

Całkowite pokrycie kosztów organizatora działań, projektów czy zadań miało miejsce w przypadku badanych reprezentujących instytucje kultury (86%). Reprezentacja tej grupy często również wskazywała na dofinansowanie z poziomu Urzędu Miasta lub Gminy (43%). Organizator finansował również często koszty udziału w przypadku reprezentantów fundacji (71%). Jednak reprezentanci z tej grupy równie często wskazywali na to, iż uczestnicy koszty projektu również musieli pokrywać z własnych środków (43%). Oczywiście należy przyjąć tezę, iż respondenci sugerowali się podczas odpowiedzi więcej niż jednym projektem, stąd wskazania więcej niż jednej odpowiedzi i ich zróżnicowany charakter.

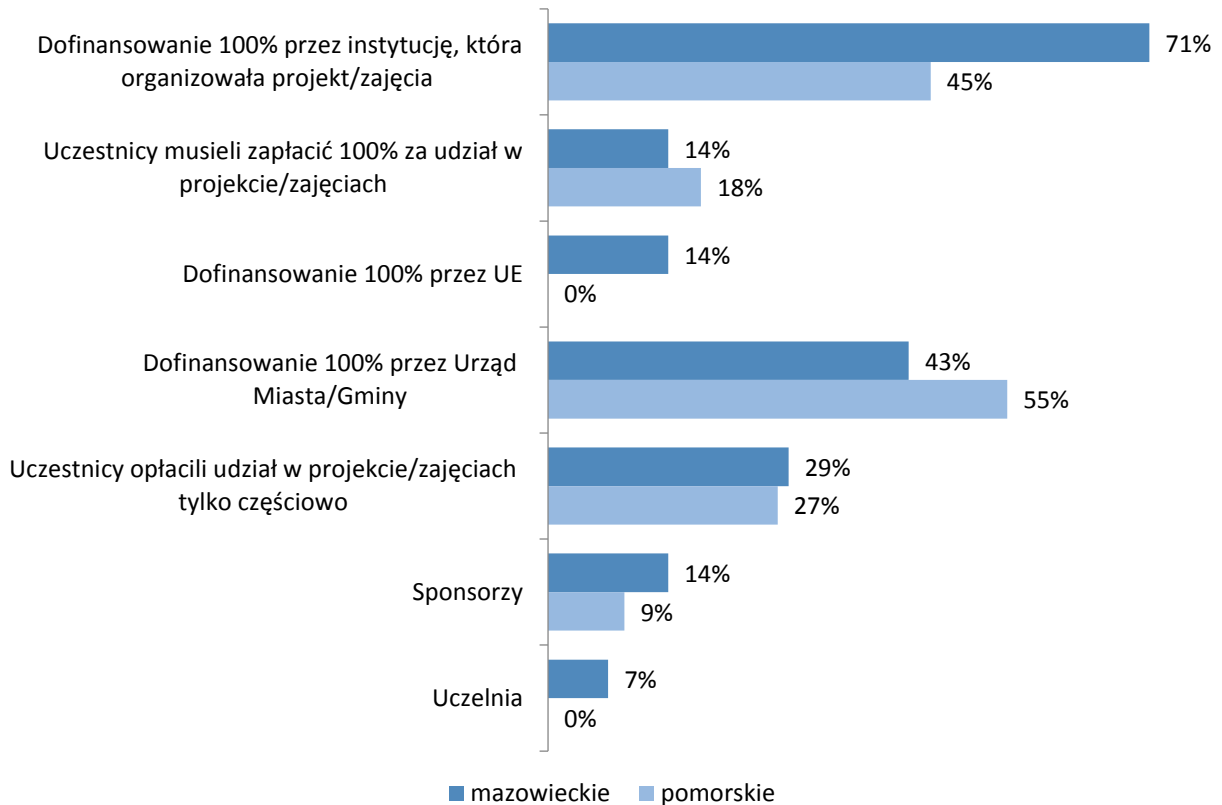
Wykres 9. Źródła finansowania projektów/działań/zadań pod względem struktury reprezentacji według pracodawców respondentów

Źródło: Ankieta audytoryjna z osobami zajmującymi się edukacją architektoniczno-urbanistyczną N-28

Biorąc pod uwagę dwa województwa w których respondenci deklarowali największą ilość realizowanych działań w ramach poszczególnych projektów, na uwagę zasługuje fakt, iż działania w województwie mazowieckim z reguły były finansowane przez instytucję, która je organizowała (71%). Z kolei w województwie pomorskim sytuacja pod tym względem wyglądała na bardziej zróżnicowaną, ponieważ oprócz dofinansowania przez instytucję organizującą, środki były pozyskiwane również z Urzędu Miasta i Urzędu Gminy. Szczegółowy rozkład odpowiedzi przedstawiony jest na poniższym wykresie (Wykres 10).

Wykres 10. Źródła finansowania projektów/działań/zadań pod względem struktury województw, w których je realizowano

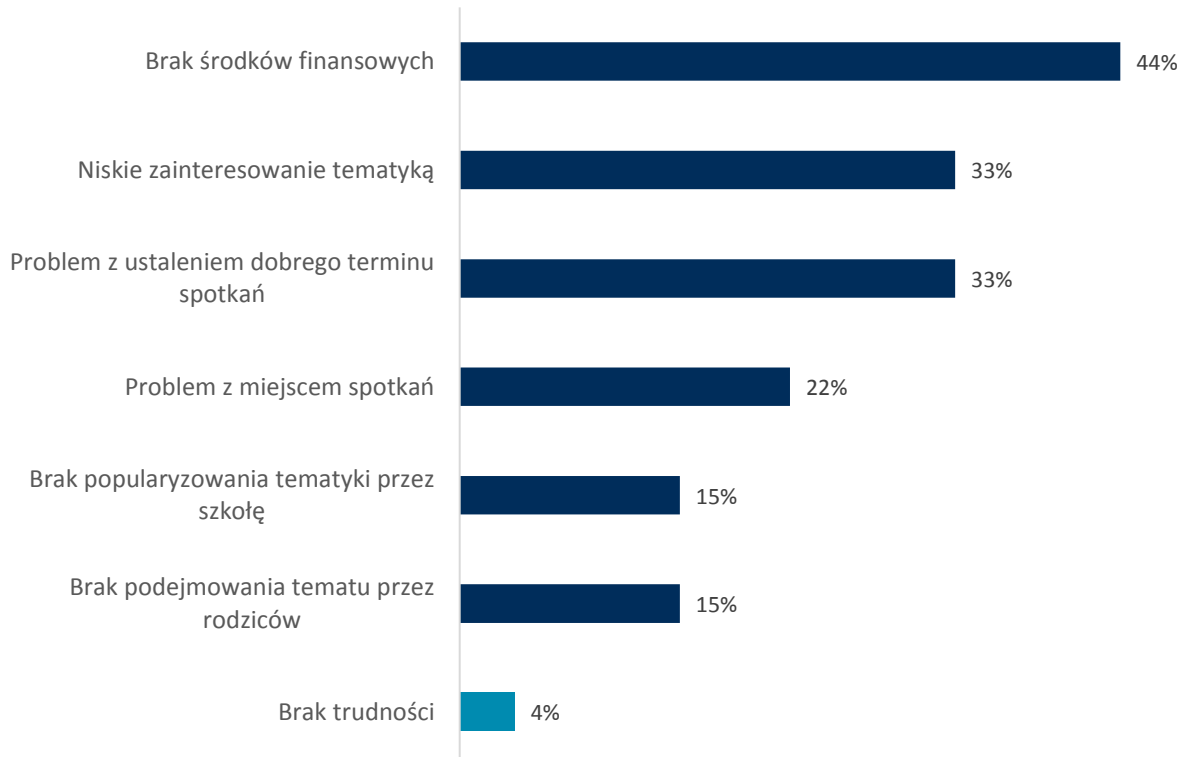

Źródło: Ankieta audytoryjna z osobami zajmującymi się edukacją architektoniczno-urbanistyczną N-28

VI. Bariery występujące w działaniach związanych z edukacją architektoniczno-urbanistyczną

Ważnym aspektem, istotnym podczas realizacji wszelkich projektów, lecz w szczególności tych edukacyjnych, jest poznanie wszystkich barier i trudności występujących podczas działań zmierzających do ich realizacji. Dzięki poznaniu tych czynników możliwe jest efektywne usprawnienie i działanie naprawcze zmierzające do eliminacji lub zminimalizowania ryzyka ich ponownego wystąpienia. Badani istotny problem upatrują w braku środków finansowych (44%) na realizację celów projektowych, a także w niskim zainteresowaniu tematyką (33%), czy problemem z ustaleniem dobrego terminu spotkań (33%). Wszystkie trudności wskazane przez respondentów widoczne są na poniższym wykresie (Wykres 10).

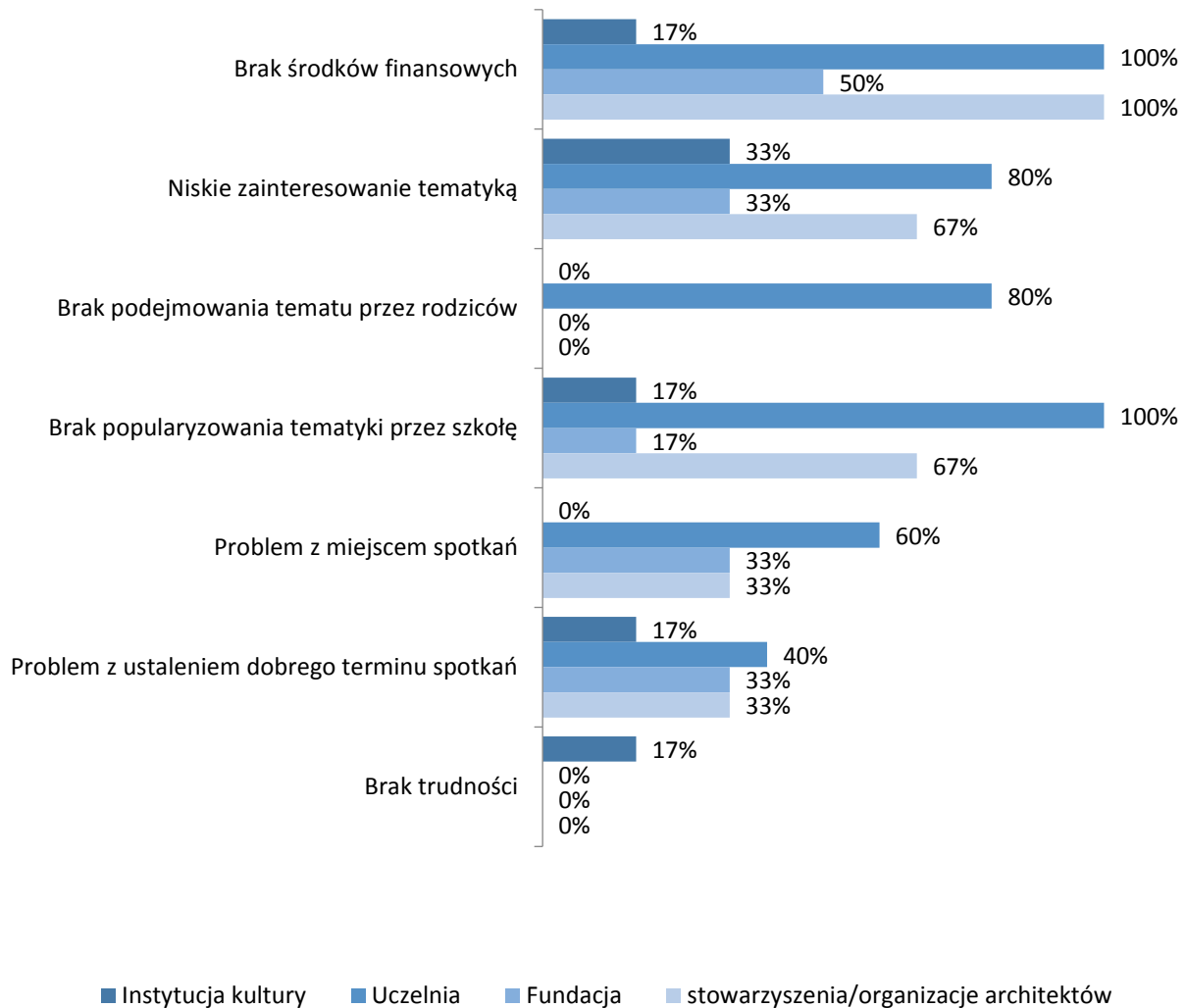
Wykres 11. Trudności występujące w trakcie realizacji projektu/działań/zajęć dot. edukacji architektonicznej i urbanistycznej

Źródło: Ankieta audytoryjna z osobami zajmującymi się edukacją architektoniczno-urbanistyczną N-28

Zgłaszany brak środków finansowych głównie dotyczy reprezentantów fundacji oraz stowarzyszeń i organizacji architektów – wszyscy badani z tych grup wskazują na ten problem. Z kolei wszyscy reprezentanci uczelni wskazują na istotny brak popularyzowania tematyki architektoniczno - urbanistycznej przez szkołę.

Wykres 12. Trudności pojawiające się podczas trwania projektów/działań/zajęć pod względem struktury instytucji respondentów

Źródło: Ankieta audytoryjna z osobami zajmującymi się edukacją architektoniczno-urbanistyczną N-27

6.1 Brak środków finansowych

Po wskazaniu przez respondentów napotkanych barier podczas realizacji działań projektowych zapytano o przykłady konkretnych, wskazanych problemów. Analizując barierę związaną z brakiem środków finansowych, respondenci często chcą ratować projekt i angażują działania prowadzące do ratowania, jak chociażby za pośrednictwem pożyczek.

Pojawiają się również wskazania dotyczące braku kontynuacji danego projektu ze względu na brak środków finansowych. Jako przykład wskazany został projekt w Tomaszowie Mazowieckim – *zmieniamy Tomaszów na lepsze*. W pierwszych edycjach został on sfinansowany przez firmę lokalną, a w kolejnych nie znaleziono sponsora, przez co projekt nie mógł być kontynuowany. Problem z brakiem środków finansowych nie zawsze jest związany stricte z działalnością przed rozpoczęciem działań. Badani wskazują również na przeciągający się brak płatności instytucji dofinansowujących projekt, jako przykład podając Urząd Miasta. Generalnie, zawsze jest problem z realizacją projektu, jeśli nie ma na to wystarczających środków finansowych.

„(...) angażowane były tylko środki własne, wpływy od uczestników nie pokrywały kosztów”

6.2 Niskie zainteresowanie tematyką

Wskazując na niski stopień zainteresowania tematyką, respondenci przyczynę tego stanu rzeczy widzą w porze roku organizowanego projektu i różnorodności ofert na rynku. Dostrzegają również brak świadomości potencjalnych uczestników dotyczącej kwestii istotności działań edukacyjnych. Wskazują również istotny fakt błędnej identyfikacji tematyki przez uczestników projektów przedmiotowego badania.

6.3 Brak podejmowania tematyki przez szkołę

Przedstawiciele uczelni jako istotną barierę występującą na drodze realizacji projektów widzą brak podejmowania tematyki przez szkołę, która ich zdaniem często nie pełni roli popularyzatora dziedziny, nawet wśród nauczycieli.

„Nauczyciele i uczniowie są zainteresowani ale szkoła nie promuje projektu – niezrozumienie nauczycieli podejmowania tej tematyki”

Za równie istotną barierę uważa się błąd w identyfikacji poszczególnych zajęć. Jako przykład podano utożsamianie zajęć architektonicznych z zajęciami plastycznymi.

6.4 Problem z miejscem spotkań

Kolejną kwestią wskazywaną przez badanych jest problem z miejscem spotkań, rozumiany w perspektywie ponoszonych kosztów oraz braku możliwości prowadzenia zajęć w klasach

szkolnych. Respondenci wskazują, iż często koszt wynajęcia Sali edukacyjnej przewyższa środki pozyskane na realizację warsztatów w ramach danych programów.

„Koszt wynajęcia Sali przewyższa dochód z warsztatów”

„Brak możliwości prowadzenia zajęć w klasie szkolnej”

6.5 Problem z ustaleniem dobrego terminu spotkań

Również termin spotkań, zdaniem badanych, stanowi barierę, która uniemożliwia realizację danych projektów. Problem spowodowany jest brakiem zgodności między prowadzącymi a uczestnikami. Prowadzący z reguły dysponują czasem na organizację działań projektowych w weekend, z kolei uczestnicy o wiele chętniej w tego typu działaniach uczestniczą w dni powszednie. Natomiast w przypadku dzieci mogących uczestniczyć w tego typu spotkaniach istnieje problem ich dyspozycji czasowej, ponieważ przeważnie już angażują się one w wiele innych form aktywności.

„(...) w grę wchodziły tylko weekendy, mieszkańcy woleli w tygodniu”

„Weekend przeznaczony na odpoczynek, a po pracy brak chęci uczestnictwa”

6.6 Inne problemy jakie

Wśród innych problemów respondenci dostrzegają między innymi brak współpracy na różnych płaszczyznach: braki kadrowe, dopasowanie języka do różnych grup interesariuszy, czy problemy z jakością oferty. Inny rodzaj problemów wskazywany przez respondentów można podsumować w kilku punktach:

- Brak możliwości kontynuacji projektu przez grupę odbiorców, która wyraziła chęć na udział.
- Brak porozumienia/współpracy pomiędzy wydziałami/instytucjami, które z założenia powinny ze sobą współpracować.
- Braki kadrowe.
- Brak możliwości dopasowania terminu grantu do roku kalendarzowego.
- Komunikacja językowa – język niedopasowany do wszystkich grup interesariuszy.
- Brak kontynuacji działań.
- Nastawienie na Public Relations niektórych organizacji, a nie na jakość oferowanych zajęć.

Jedną z ważniejszych wyżej wymienionych barier, jest małe zainteresowanie tematyką potencjalnych odbiorców. Z reguły w takich sytuacjach należy zastanowić się w jaki sposób do grupy odbiorców dotrzeć, analizuje się przeważnie kanał dotarcia oraz sposób, który dla danej grupy będzie najbardziej atrakcyjny. W trakcie prowadzonego badania pojawił się szereg pomysłów na pozyskanie odbiorców do udziału w projektach związanych z wiedzą architektoniczno - urbanistyczną. Za najlepszą metodę respondenci uznali kanał mediów rozumiany bardzo szeroko (prasa, portale społecznościowe, portale ogłoszeniowe) – 74% wskazań. Najwięcej wśród tych odpowiedzi dotyczy portali społecznościowych, które już na stałe zaznaczyły swoje istnienie i które są obecnie uważane za najlepsze medium dotarcia do danej grupy docelowej. Respondenci dużą szansę na pozyskanie osób do realizacji projektu widzą również w marketingu szeptanym – 33%, czy we współpracy ze szkołami – 31% polegającej między innymi na kontakcie bezpośrednim, ale również poprzez zastosowanie mailingu.

Wykres 13. Sposoby pozyskiwania odbiorców na działania/projekty/zajęcia dot. edukacji architektonicznej i urbanistycznej

Źródło: Ankieta audytoryjna z osobami zajmującymi się edukacją architektoniczno-urbanistyczną N-28

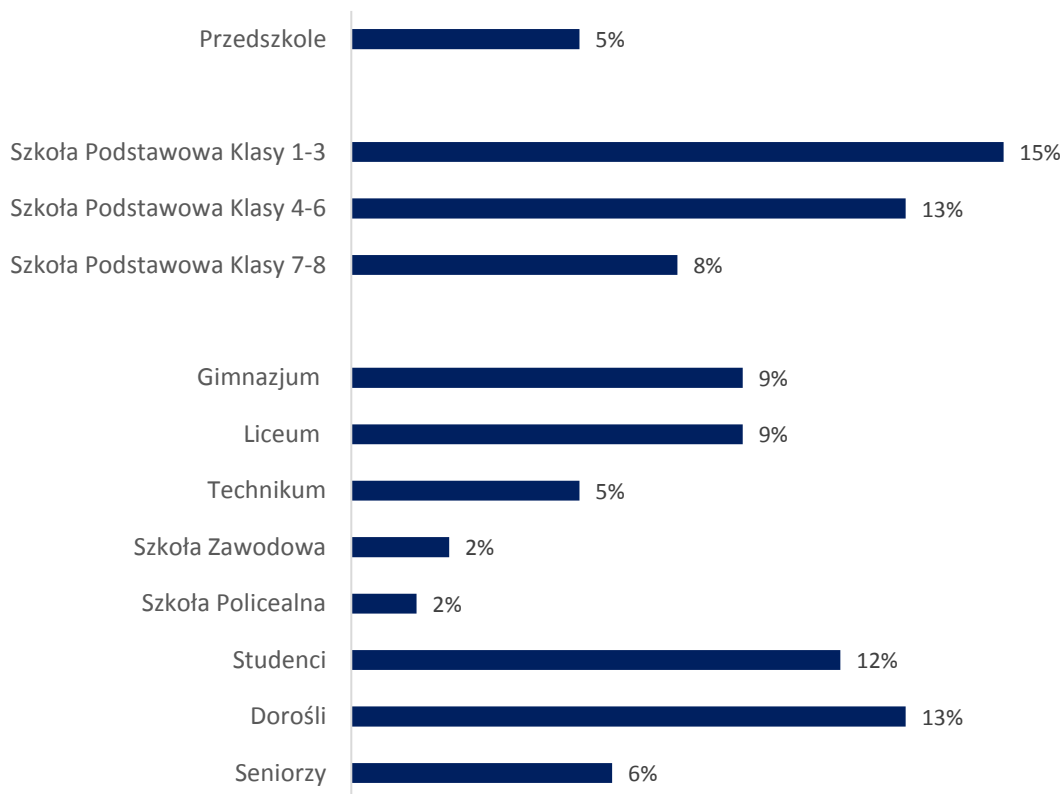
VII. Ocena poziomu kształcenia w zakresie edukacji architektoniczno-urbanistycznej

Generalnie, poziom wiedzy wśród uczestników oceniany jest przez badane osoby powyżej średniej. Jednak aby precyzyjnie określić cały proces kształcenia podczas trwania projektów rekomenduje się przeprowadzenie ewaluacji ex post i ex ante z perspektywy zarówno edukatorów jak i uczestników. Z pewnością pozwoliłoby to na precyzyjne i dość szczegółowe określenie poziomu kształcenia oraz znalezienie przyczyny uzyskanego wyniku badania. Przeprowadzona ankieta audytoryjna pozwoliła jednak w pewien sposób ocenić poziom kształcenia i samej wiedzy uczestników.

7.1 Poziom kształcenia w grupach pod względem struktury wiekowej

Przekazywanie wiedzy może przyjmować charakter edukacyjny, ale również popularyzatorski w postaci promowania danej dziedziny i upowszechniania jej. Przeważnie edukacja z reguły dotyczy młodszych grup wiekowych, a z kolei działania popularyzatorskie częściej wiążą się z przekazywaniem wiedzy wśród starszych grup wiekowych. Przekazywanie i zdobywanie wiedzy dotyczy każdego człowieka podczas każdego etapu życia. Okres szkoły wiąże się z obowiązkiem edukacji. Z kolei kolejne etapy życia i nauka są już uzależnione od indywidualnych decyzji danej jednostki. Wiedza architektoniczna i urbanistyczna dotyczy nie tylko najmłodszych grup wiekowych. Przekazywanie wiedzy związane jest z każdą grupą wiekową. Respondenci przedmiotowego badania prowadzą zajęcia głównie wśród uczniów szkół podstawowych (36%; Wykres 8). Jednakże, proces nauki zaczyna się również już podczas zajęć przedszkolnych (5%), a kończy na wieku emerytalnym (seniorzy – 6%). Zdecydowana większość zajęć dedykowanych osobom, które nie ukończyły pełnoletności, m.in. w przedszkolach, szkołach podstawowych czy gimnazjach wskazuje na przewagę charakteru edukacyjnego nad popularyzatorskim.

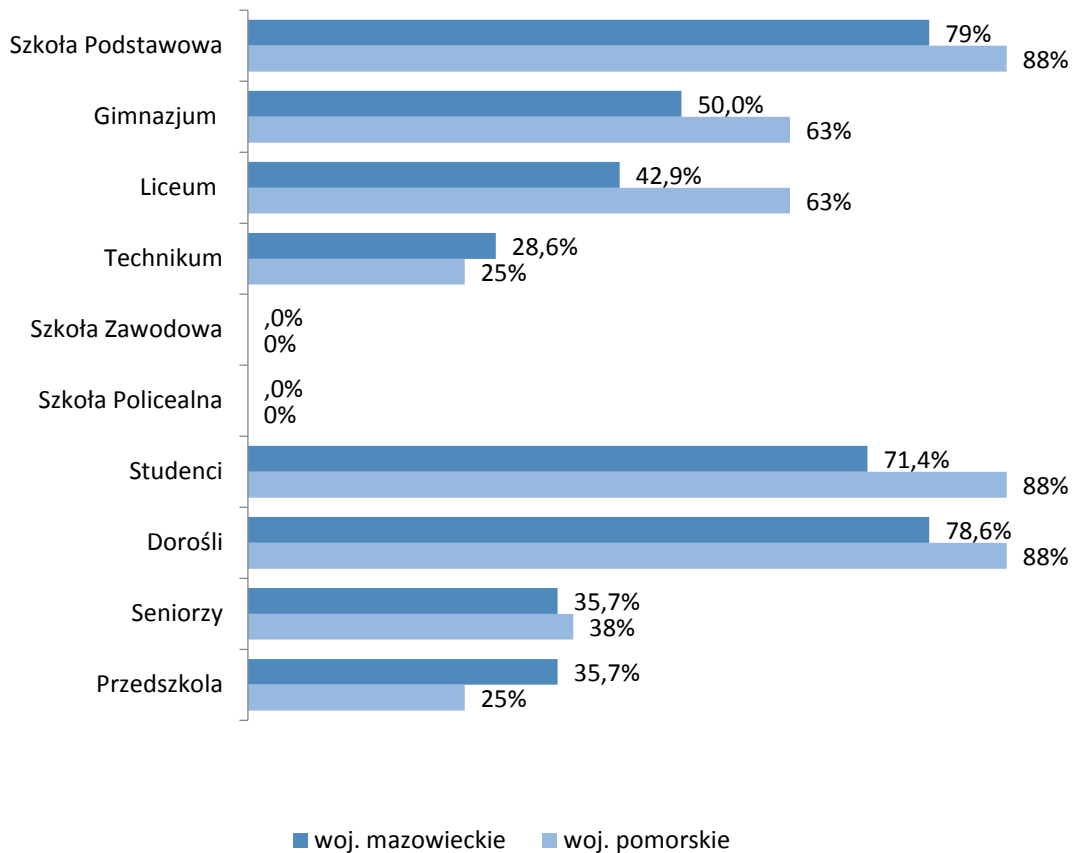
Wykres 14. Struktura uczestników zajęć edukacyjno-architektonicznych

Źródło: Ankieta audytoryjna z osobami zajmującymi się edukacją architektoniczno-urbanistyczną N-28

Dokonano sprawdzenia rozkładu odpowiedzi struktury uczestników zajęć edukacyjno - architektonicznych pod względem dwóch województw, w których była realizowana największa ilość projektów. W efekcie przeprowadzonej analizy nie zauważono znaczących różnic pod tym względem. Można zatem zauważyć, że realizacja zadań w ramach projektów w poszczególnych województwach nie determinuje realizacji projektów skierowanych do poszczególnych grup wiekowych. Na uwagę jedynie zasługuje fakt, że w obu województwach nie było realizowane ani jedno zadanie dedykowane dla Szkół Zawodowych i Szkół Policealnych. Szczegółowy rozkład odpowiedzi ukazany został na poniższym wykresie (Wykres 15).

Wykres 15. Struktura uczestników zajęć edukacyjno-architektonicznych pod względem projektów realizowanych w poszczególnych województwach

Źródło: Ankieta audytoryjna z osobami zajmującymi się edukacją architektoniczno-urbanistyczną N-28

Zajęcia składające się na realizację projektu mogą przyjmować formę indywidualnego nauczania, kameralnych grup, a także dużych grup warsztatowych. W przypadku zajęć prowadzonych przez respondentów wśród uczniów szkół podstawowych, grupy z reguły przyjmowały strukturę ilościową tożsamą z ilością uczniów w klasie. Mniejsza liczba pozwala na efektywną komunikację w jej obrębie, a co za tym idzie skuteczne dotarcie do odbiorcy.

„(...)każde zajęcia ok. 20-25 uczestników”

„(...)każdorazowo ok 15 dzieci”

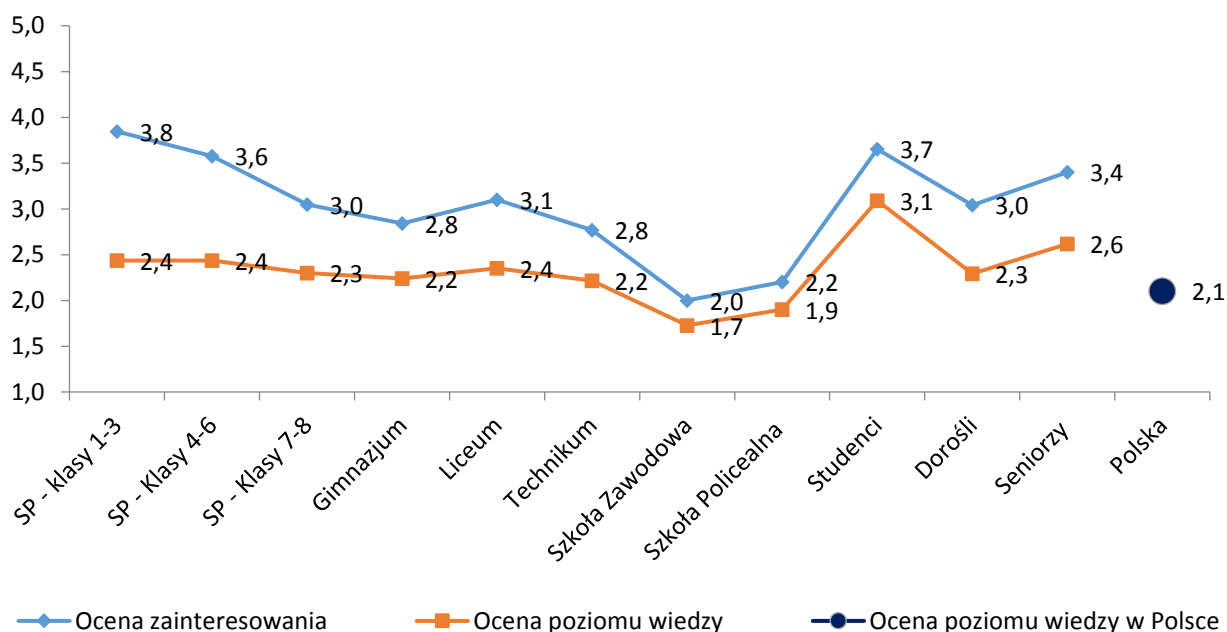
Biorąc pod uwagę liczbę uczestników w ciągu roku, ciężko jest wskazać ilość osób na podstawie wypowiedzi respondentów. Jeden fakt na pewno jest wart uwagi – najwięcej uczniów kształci się w tym zakresie w województwie mazowieckim, pomorskim oraz dolnośląskim.

„(...)Rocznie ok. 3500 - 4000 osób”

„(...)szacunkowo - kilkanaście tysięcy”

Istotna z punktu widzenia przedmiotowego badania jest ocena zainteresowań tematyką architektoniczno - urbanistyczną poszczególnych grup wiekowych. Nie należy również pomijać oceny pod względem poziomu wiedzy, która zdaniem respondentów w Polsce średnio wynosi 2,1 (badanych poproszono o ocenę w skali od 1 do 5, gdzie 1 bardzo niski poziom wiedzy, 5 bardzo wysoki poziom wiedzy; Wykres 14). Należy zaznaczyć, iż w żadnej grupie wiekowej poziom wiedzy nie został wyżej oceniony od zainteresowania tematyką, a wynik poniżej średniej dotyczył tylko szkół zawodowych i policealnych.

Wykres 16. Ocena poziomu wiedzy oraz zainteresowania edukacją architektoniczno-urbanistyczną wśród poszczególnych grup wiekowych

Źródło: Ankieta audytoryjna z osobami zajmującymi się edukacją architektoniczno-urbanistyczną N-28

Pod względem zainteresowania tematyką przedmiotowego badania, respondenci najwyżej oceniają zainteresowanie wśród dzieci uczęszczających do szkół podstawowych (klasy 1-6) – ocena 3,7 pkt. oraz studentów – ocena 3,7 pkt. Najmniej zainteresowani są uczniowie szkół zawodowych (2,0 pkt.) oraz szkół policealnych (2,2 pkt.).

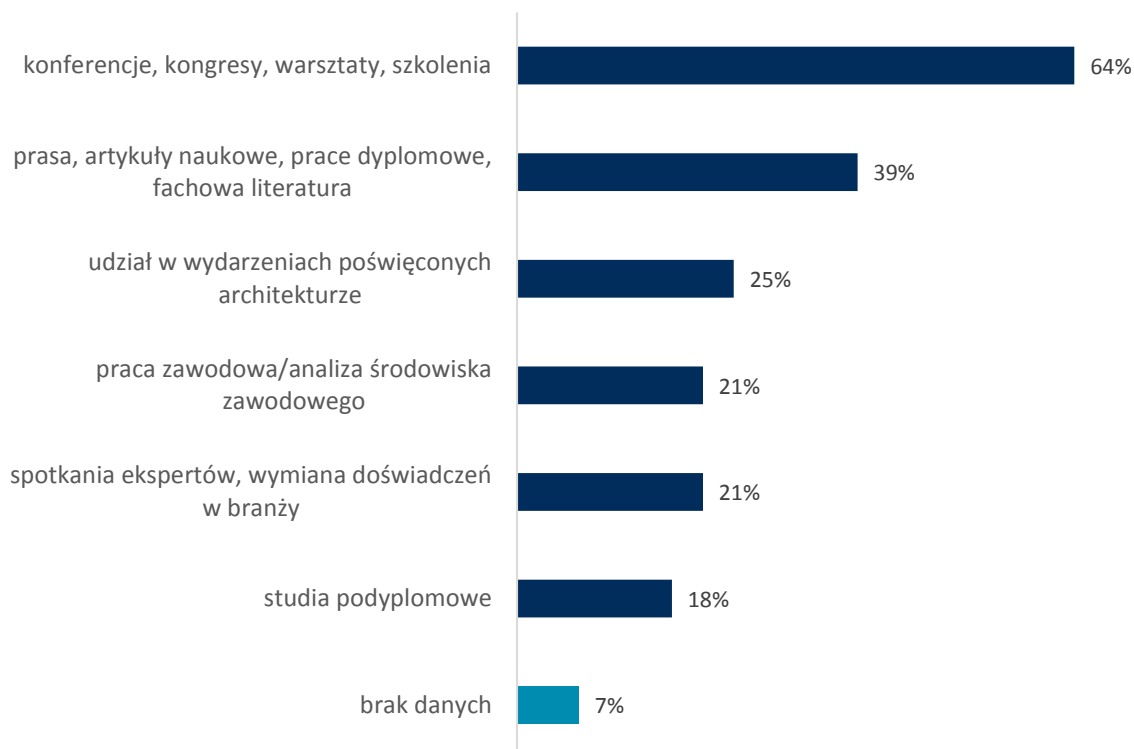
Z kolei pod względem wiedzy, respondenci najwyżej oceniają studentów (3,1 pkt.), a najmniej, podobnie jak i w przypadku zainteresowania tematyką, uczniów szkół zawodowych (1,7 pkt.) oraz szkół policealnych (1,9 pkt.). Pod względem ogólnej oceny wiedzy w Polsce, Szkoły te osiągnęły próg poniżej średniej. Zatem rekomenduje się, aby skierować w większym

stopniu działania w zakresie popularyzacji i edukacji tematyki architektoniczno-urbanistycznej do uczniów szkół zawodowych, techników oraz szkół policealnych, gdzie zauważalny jest niski stopień posiadanej wiedzy oraz zainteresowania tematyką, być może również ze względu na niski stopień realizowanych w tych grupach projektów, co stanowiło pewnego rodzaju barierę w ocenie edukatorów nieprowadzących zajęć wśród tych grup.

7.2 Sposoby rozwijania kompetencji zawodowych uczestników badania

Respondenci przedmiotowego badania celem rozwoju swoich umiejętności i wiedzy architektoniczno - urbanistycznej najczęściej sięgają po sprawdzone w naszym kraju metody opierające się na bezpośrednim kontakcie z kanałem wiedzy, jakimi są między innymi: konferencje, kongresy, warsztaty i szkolenia (64%). Jednak nie bez znaczenia pozostawiają tradycyjne metody pozyskiwania wiedzy, ponieważ prawie połowa badanych uczestniczących w badaniu korzysta z danych zastanych – prasy, artykułów naukowych, prac dyplomowych czy fachowej literatury (39%).

Wykres 17. Sposoby na rozwój kompetencji zawodowych

Źródło: Ankieta audytoryjna z osobami zajmującymi się edukacją architektoniczno-urbanistyczną N-27

Należy również wskazać na pojawiające się odpowiedzi respondentów związane z nabywaniem wiedzy za pomocą obserwacji otaczającego świata oraz środowiska

zawodowego w którym żyją, tworzą i działają. Ponadto, warto również odnotować fakt współpracy z innymi architektami i organizacjami.

„Czytam literaturę dot. edukacji dzieci i młodzieży, uczestniczę w konferencjach (Hiszpania) i kongresach (teraz), utrzymuje kontakt i wymieniam się doświadczeniami z podobnymi organizacjami za granicą oraz platformami propagującymi tego typu działania edukacyjne”

„Ciągła analiza otaczającej przestrzeni (patrzenie na otaczające nas rodzaje stare/nowe/zabytkowe i wyciąganie wniosków)”

„(...) Czynnie pracując zawodowo, żyjąc w środowisku oraz przygotowując się do zajęć przez burzę mózgów ekspertów, uczestnicząc w życiu kulturalnym w swoim mieście jako organizator i odbiorca”

VIII. Podsumowanie

Założonym celem badania było określenie poziomu jakości kształcenia z zakresu edukacji architektonicznej i urbanistycznej w Polsce na podstawie istniejących programów i działań, poznanie trudności z jakimi mierzą się osoby prowadzące takie działania, sprawdzenie rozkładu realizacji projektów w kraju (gdzie jest najwięcej realizowanych projektów, a gdzie najmniej) oraz określenie charakteru prowadzenia tych działań. Badaniu poddano bezpośrednio osoby zaangażowane w proces przekazywania wiedzy architektoniczno-urbanistycznej, zatem problematyka badania została podjęta w zakresie analizy kwestii, które mogą być źródłem wiedzy na temat jakości kształcenia oraz barier stanowiących przeszkodę w zdobywaniu wiedzy. Poddanie pod ocenę programów edukacji architektoniczno - urbanistycznej realizowanych przez pracodawców zatrudniających respondentów oraz programów realizowanych bezpośrednio przez respondentów umożliwiło określenie kwestii założonych przed rozpoczęciem badania.

Przeprowadzone badanie wykazało, że jednostki, w których zatrudnieni są respondenci w większości posiadają program edukacji architektoniczno-urbanistycznej, a praktycznie wszystkie osoby objęte badaniem odpowiadają za realizację programów, która obejmują między innymi działania mające na celu upowszechnianie wiedzy. Prowadzenie zajęć przez jednostki objęte badaniem nie są sytuacjami jednostkowymi, bowiem aż 93% badanych deklaruje prowadzenie minimum 3 zajęć w ramach danego projektu, a czas ich trwania uzależniony jest z reguły od zamówień i ustaleń z podmiotem zlecającym. Jednak należy uznać, że czas trwania projektów ma charakter cykliczny i regularny.

Na podstawie wypowiedzi respondentów można stwierdzić, iż dysponują wysokim stopniem wiedzy architektoniczno - urbanistycznej i są gotowi do edukacji wszystkich grup społecznych i wiekowych. Wskazuje na to również ich bogate doświadczenie zawodowe, deklaracja obserwacja otaczającego świata w środowisku zawodowym oraz wszelkiego rodzaju formy udoskonalania i zdobywania nowych kompetencji. Nie zawsze jednak wiedza przekłada się na realizację poszczególnych programów ze względu na wszelkiego rodzaju bariery uniemożliwiające lub utrudniające edukację i popularyzację. Za istotny problem uznają brak środków finansowych oraz niskie zainteresowanie tematyką przejawiający się brakiem świadomości potencjalnych uczestników oraz błędna identyfikacją tematyki przez uczestników projektów.

Przeprowadzone badanie w bardzo dobry sposób ukazało rozkład realizacji projektów w całej Polsce. W każdym prawie województwie odbywają się wszelkiego rodzaju zajęcia architektoniczno – urbanistyczne, a najczęściej realizowane są w Warszawie oraz Trójmieście. Deficyt projektowy dotyczy jedynie województw: kujawsko – pomorskiego oraz opolskiego, w których nie odnotowano ani jednego realizowanego działania. Upowszechnianie wiedzy wykracza również poza granice naszego kraju, działania realizowane są m.in. w Glasgow, Paryżu, Helsinkach, Lahti, Hong-Kongu, Trieście, Leuren i Berlinie. Wszystkie zadania/ działania w ramach programów przyjmują charakter zajęć edukacyjnych i realizowane są za pośrednictwem wykładów, warsztatów, wystaw oraz konferencji. Poruszana problematyka dotyczy stricte szerokiej dziedziny – architektury, a także architektury miast, architektury zabytkowej, czy praktycznych działań architekta. Badani dość szczegółowo opisują działania przyjmujące formę edukacji, należą do nich m.in. gry edukacyjne, happeningi, warsztaty przyjmujące formę artystyczną, czy programy kształcenia w zakresie kierunku architektury lub gospodarki przestrzennej. Wśród najciekawszych działań edukacyjnych respondenci ukazują wszelkiego rodzaju warsztaty projektowe, związane m.in. z tworzeniem makiet dla planów miast, budowę modeli zminiaturyzowanych, czy prezentacje zawodu/roli architekta. Z kolei pikniki z reguły składają się z różnego rodzaju spotkań oferujących spacer, debaty, projekcje filmów.

Z reguły badane jednostki odpowiadają za realizację działań wśród młodszych grup wiekowych, szczególnie wśród dzieci, dlatego charakter działań można uznać bardziej za edukacyjny aniżeli popularyzatorski. Poza tym, respondenci pełnią głównie funkcje odpowiadające za przekazywanie wiedzy i nie ma wpływu na kształt projektu przed jego rozpoczęciem. Problem popularyzacji zresztą jest poruszany przez respondentów w wypowiedziach podczas trwania badania, większość z nich zgodnie twierdzi, że wśród uczestników widoczne jest zainteresowanie dziedziną, ale instytucje realizujące projekt często nie przedstawiają dokładnie znaczenia projektu, jego tematyki oraz w bardzo małym stopniu rozpowszechniają go. Nie jest dla nich ważna jakość projektu, a sam fakt odbycia się.

niektóre organizacje zajmują się bardziej "odfajkowaniem" zajęć niż jakością, także są zbyt zainteresowane "PR-em"

Konkludując wyniki badania można stwierdzić, że:

- Poziom wiedzy osób, które odpowiadają za realizację działań i przekazywanie wiedzy jest na wysokim poziomie. Jednak same projekty pozostawiają jednak wiele do życzenia ze względu na wszelkiego rodzaju bariery, m.in. brak środków finansowych, niski poziom popularyzacji wśród instytucji realizujących program oraz małe zainteresowanie społeczności, co jednak może być spowodowane przez niski stopień upowszechniania dziedziny.
- Założenia projektów często weryfikuje rzeczywistość poprzez napotykane bariery.
- Projekty są realizowane praktycznie w całym kraju, a także zagranicą. Najwięcej projektów realizowanych jest w Warszawie, Trójmieście oraz Poznaniu. Brak realizacji dotknął jedynie województwo opolskie oraz kujawsko – pomorskie.
- Charakter z reguły nastawiony na wymiar edukacyjny – popularyzatorski nie zawsze znajduje odzwierciedlenie w rzeczywistości, która pokazuje, iż działania mają wymiar przeważnie edukacyjny, a fakt samej popularyzacji rozumianej jako upowszechnianie wiedzy wśród różnych grup wiekowych oraz całej społeczności jest często pomijany.